

STICHTING RADIOGEMEENTE

PREKENSERIE JAARGANG 61 NR 1

Schriftlezing:

PSALM 23

ONZE GELOFSBELIJDENIS: PSALM 23

DOOR A.H. AGTEREEK

Gehouden op

15 februari 2015 in de

Chr. Triumfatorkerk

in Den Haag

Wij zijn nog maar nauwelijks in het nieuwe jaar 2015 en daarom wil ik Psalm 23 wat anders met u lezen, namelijk in de toekomst, in de toekomstige tijd, als een geloofsbelijdenis. Het gaat zo vreselijk vlug. Ik schreef in mijn dagboek op 1 januari: "Was de weg zo kort of heb ik zo snel gelopen?" Dat zou ik nu weer kunnen zeggen. We zitten nu half februari. Ik weet niet hoe snel januari gegaan is, maar voordat je het weet is ook dit jaar weer voorbij.

De geloofsbelijdenis wil ik als volgt met u lezen: "De Here zal mijn Herder zijn. Het zal mij werkelijk aan niets ontbreken. Hij zal mij doen nederliggen in groene weiden en Hij zal mij leiden aan rustige wateren. Hij zal mijn ziel verkwikken. Zelfs al zal ik gaan door een dal van diepe duisternis, ik zal geen kwaad vrezen, want U zult bij mij zijn. U hebt dat beloofd. Uw stok en Uw staf, die zullen mij vertroosten. U zult voor mij een maaltijd aanrichten, notabene voor de ogen van mijn vijanden en U gaat mijn hoofd met olie zalven. Mijn beker zal overvloeien. Heil en goedheid zullen mij ook nu weer volgen al de dagen van mijn leven en ik zal genieten van de tegenwoordigheid van de Here."

Psalm 23: een geloofsbelijdenis. Wat valt er over deze Psalm ongelooflijk veel te zeggen. Ik wil eigenlijk alleen maar een paar opmerkingen maken bij deze Psalm, ter bemoediging van u en van mij en zeker ook tot troost van de familie Groenewegen.

Luther heeft het begin van deze Psalm een klein beetje anders vertaald. Ik kan mij voorstellen dat u zegt: is dat nu de moeite waard om dat te zeggen? Luther heeft niet vertaald: "De Here is mijn Herder", maar: "Mijn Herder is de Heer." Ik kan mij voorstellen dat u zegt: is dat nu zo'n groot verschil? Eigenlijk wel. David was een herder en hij wist waar hij het over had. En de Bijbel laat ons zien hoe een Oosterse herder er eigenlijk uitziet. Als wij denken aan een herder dan denken wij namelijk aan Drenthe. "Op die grote stille heide dwaalt de herder eenzaam rond." Heel romantisch. Even stilstaan met je auto en even kijken.

Maar de herder in het Oude Testament is volkomen anders. Ik zal u dat laten horen vanuit 1 Samuël. Daar heeft David een gesprek met koning Saul en dan gaat het over Goliath. David zegt tegen koning Saul: "Uw knecht was gewoon voor zijn vader de schapen te hoeden. Kwam er een leeuw of een beer, die een schaap uit de kudde roofde, dan liep ik hem na, sloeg hem en redde het beest uit zijn muil. En als hij zich dan tegen mij keerde, dan greep ik hem bij zijn baard en sloeg hem dood. Zowel een leeuw als een beer heeft uw knecht verslagen." Dan die herder, die wij kennen, op de grote stille heide...

"Als zo'n beer of leeuw een schaap uit de kudde wegroofde, dan liep ik hem na en greep het uit zijn muil. En als dat beest zich tegen mij keerde, dan sloeg ik hem dood." Toen ik dat las, vroeg ik mij af: hoe zou David dat gedaan hebben? Met een knuppel? Met zijn blote handen? Ik heb geen idee, maar hij was een totaal andere herder dan die wij kennen in ons prachtige, mooie Drenthe.

Nu zegt David: "En mijn Herder? Dat is de Heer." En die Herder heeft én leeuw én beer - en vanavond wil ik eraan toevoegen - die Herder heeft ook de oude slang, de vorst der duisternis en de dood verslagen. Deze Herder is te allen tijde Overwinnaar, ook al leek het op Golgotha dat Hij ging verliezen. Deze Herder is opgestaan. En Hij kijkt ons aan en dan zegt Hij bij monde van Paulus die geweldige woorden "dat wij met Hem en in Hem en door Hem meer dan overwinnaars zijn".

Het is eigenlijk een van mijn lievelingsteksten geworden uit Romeinen 8. "Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem die ons heeft liefgehad."

In dat bekende bundeltje, waar tegenwoordig veel uit gezongen wordt, Opwekking, staat een lied: "Wij zijn meer dan overwinnaars." Heel veel Evangelische christenen en Pinkstermensen, die hebben dat als slogan gemaakt: "Wij zijn meer dan overwinnaars." Dat is ten dele waar. Want er staat: "In dit alles..." En Paulus noemt op wat dat "alles" is: verdrukking, vervolging, honger, naaktheid, gevaar, het zwaard, de dood. "Maar in dit alles - niet: na dit alles - nee, in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem." Er gaat wat aan vooraf "meer dan overwinnaars" en er volgt wat op "in dit alles en door Hem."

Mijn Herder is de Heer. Ik gebruik heel graag de vertaling van Martin Luther. Ik kreeg in januari van iemand een aardig briefje. Of dat gedichtje van een ander was, ik weet het niet, maar het sprak mij bijzonder aan en ik heb dat kaartje niet weggegooid. Daar staat:

Ik bracht de golven tot bedaren

en Ik redde velen uit gevaren.

Je weet: dat kan Ik toch?

Ik denk dat wij dat zo nodig hebben, ook weer in de maanden die voor ons liggen. Want er is in wezen niets veranderd. Wij zijn nu half februari en met morgen als mevrouw Groenewegen begraven wordt - ik zal die dienst niet doen, maar ik zal wel in Wateringen zijn - heb ik al weer vijf begrafenissen gehad. Het gaat maar door. Daar komt geen eind aan. Onvoorstelbaar! Is de weg zo kort of heb ik zo snel gelopen?

En ik weet maar al te goed: als de dood bij je binnenkomt - ik heb dat geleerd van mijn Gereformeerde collega, dominee Gabe van Duinen, toen zijn zoon Johannes stierf - dan gaat het licht uit. Je kunt nog zo hard zingen: *Nu jaagt de dood geen angst meer aan, want alles, alles is voldaan*, maar als de dood bij je binnenkomt, dan gaat het licht uit.

Ik heb zo vaak tegen mijn vrouw gezegd: “Wij komen nu op een leeftijd, dat wij dat ook kunnen verwachten. Wat zou het vreselijk zijn als jij weg zou vallen.” Maar dit hangt als een zwaard van Damocles boven ons hoofd. Dan die geweldige woorden: Ik bracht de golven tot bedaren en Ik redde velen uit gevaren. Je weet: dat kan Ik toch?

Door dit alles heen, door al die ellende, door dat lijden, door die ziekte, door de dood, dwars door dit alles heen, is dit onze geloofsbelijdenis: “En mijn Herder is de Heer.” En deze Herder is zo reëel. Deze Psalm staat vol met allemaal prachtige woorden. Ik zal er een paar behandelen. Bijvoorbeeld: “Hij zal mij brengen naar groene weiden. Mij ontbreekt niets. *He restores my soul*: Hij herstelt mijn ziel.” Onze Bijbel heeft het vertaald met: “U verkwikt mijn ziel.” En dit woord is zo waar. “Zelfs al ga ik dan ook door een dal van diepe duisternis...” De Statenvertaling zegt: “Zelfs al ga ik dan door een dal van schaduwen des doods, ik zal niet vrezen, want U bent bij me.”

Deze Psalm is eigenlijk onze geloofsbelijdenis geworden. En ik vind het fijn om vanavond te preken in Den Haag. Ik heb deze Psalm op Oudejaarsavond samen met mijn vrouw gelezen. Wij waren alleen, de kinderen waren er niet. Ik zou bijna willen zeggen: gelukkig niet. Het is zo heerlijk om met je vrouw alleen te zijn op Oudejaarsavond. Je kunt doen wat je wilt. Want anders wil de een kijken naar televisie net 1, de ander naar 2, een derde naar *Boer zoekt een vrouw* en weet ik wat voor nonsens allemaal. Maar als je samen bent, kun je doen wat je wilt. Of doen wat je wilt? Ik onderwerp mij aan mijn vrouw. En zij doet wat zij wil. Zo zal het bij alle mannen wel zijn.

In ieder geval is dit woord zo reëel. Wij hebben Psalm 23 samen gelezen om kwart voor twaalf. En ik zei tegen mijn vrouw: ik ga het lezen in de futurum, in de toekomstige tijd. Ook voor dit komende jaar. De Heer wil onze Herder zijn en het zal ons aan niets ontbreken. Hij zal ons brengen naar groene weiden.

De Psalm dichter spreekt over “grazige weiden”. Misschien kan dat, ik weet het niet. Ik heb dat altijd vreemd gevonden. Ik weet alleen dat koeien grazen en dat ganzen grazen, maar grazige weiden? Ik heb dat altijd een beetje vreemd gevonden. Ik hou meer van de Engelse vertaling: green pastures: groene weiden. Deze Herder zorgt voor groene weiden.

Daar is een bijzonder mooi verhaal bij. Een paar jaar geleden waren mijn vrouw en ik uitgenodigd om te spreken in Zuid-Afrika in de zwarte kerken in de townships. Een enorme belevenis. Er ging uiteraard beveiliging mee. Wat waren die kerken bom- en bomvol. En wat zijn die donkere mensen ontzettend enthousiast in het zingen. De voorganger die daar stond in die grote kerk in een prachtige toga ging dat podium af en danste mee. Hij wekte mij op om ook mee te doen. Ik schudde nee. Mijn vrouw zei: “Waarom doe je het niet?” Ik zei: “Mijn ene been is Gereformeerd en mijn andere been is Calvinistisch.. Ik kan dat niet. Ik hou van het leven, maar ik zie me daar al in zo’n jurk rondhuppelen.” Dus ik deed dat niet.

Na afloop zei die voorganger tegen ons: “Hebben jullie zin om even met mij mee te gaan naar huis en de maaltijd te gebruiken?” Wij zeiden: “Ja.” Natuurlijk hadden wij daar zin in. Dus wij in zijn gammele auto door een heel stuk land. Laat ik proberen om het uit te leggen. Dit stuk, waar u zit, dat is zijn land. En dat stuk waar het prachtige koor uit Scheveningen zit, was van een ander. Dat stuk land van hem was prachtig. Dat was groen. De bladeren aan de bomen waren groen. Wat er op stond, was allemaal groen. Het stond allemaal in bloei. En dat andere stuk land was bruin, door de zon verteerd.

Ik vroeg aan die voorganger: “Hoe komt het, dat uw land zo groen is?” Ik dacht: laat ik proberen om een intelligente vraag te stellen. “Hebt u hier soms een bijzondere watervoorziening?” Hij keek mij aan en zei: “No! Maar als de Here God je Herder is, dan zorgt Hij voor groene weiden.”

Dat leer je niet op een universiteit. Dat leer je ook niet op een seminarium. En dat leer je evenmin op een bijbelschool. Dat leer je van een donkere voorganger in Zuid-Afrika. Als de Here God je Herder is, dan zijn daar groene weiden.

Ik kan mij voorstellen dat er mensen zijn die zeggen: “Ja, dat is makkelijk gezegd vanaf een kansel.” Of laat ik het zo zeggen: als u het niet gelooft, dan krijgt u het ook niet. U geschiede naar uw geloof. Deze man geloofde het. Hij was totaal anders ingesteld als ik. Ik zei het ook tegen hem: “Ik heb het idee dat u meer gelooft met uw hart en dat ik soms meer geloof met mijn hoofd.” Dat komt misschien door de theologische studie, hoe dan ook.

Als die Heer je Herder is, dan zorgt Hij voor heel bijzondere dingen. Dat staat in Psalm 23. Dwars door alles heen, zelfs al ga ik dan ook door een dal van diepe duisternis, zelfs al ga ik dan ook door een dal van schaduwen des doods, ik zal niet vrezen, want U bent bij me. “Ik bracht de golven tot bedaren en Ik redde velen uit gevaren. Je weet: dat kan Ik toch?”

Psalm 23, u kent hem. Ik noem er nog zo’n regel uit. “Mijn beker vloeit over.” Ik ga het u niet vragen, want wij hebben geen bijbelkring en ik houd er niet zo van om zomaar vragen te stellen die mensen moeten beantwoorden in de kerk. Ik ben nogal ouderwets. Maar wat zou er in die beker hebben gezeten?

Ik kan mij voorstellen dat sommige mensen misschien zeggen: daar heeft melk in gezeten, want dat land van Kanaän was vol van melk en honing. Anderen zouden misschien zeggen: daar heeft karnemelk in gezeten. Heerlijk om je dorst te lessen op een warme zomerse dag. Ik geloof met heel mijn hart, dat er wijn in heeft gezeten. De Psalm dichter zegt: “Wijn, dat het hart van de mensen vrolijk maakt.” Ik wil dat heel nadrukkelijk onderstrepen: wijn, dat het hart van de mensen vrolijk maakt.

Wat zijn christenen vaak ontzettend zwaarmoedig. Wat kunnen christenen vaak ongelooflijk klagen en zeuren en jeremiëren in plaats van vrolijk te zijn. De Geest geeft vrucht: blijdschap, vrede, noem het maar op. Het begint met blijdschap. Wat is het belangrijk om vrolijk te zijn. Mensen houden ervan om vrolijke mensen te ontmoeten. Nu weet ik wel dat je niet om alles kunt lachen en halleluja kunt zeggen. Maar als je gaat zien wat God heeft gegeven in Jezus Christus, dan moet daar een uiting zijn van enorme blijdschap en vrolijkheid.

Vanmorgen preekte ik in IJmuiden. Ik preekte over Numeri 13 en 14. Een van de ouderlingen heette ons welkom en las een paar verzen voor uit Psalm 84. “Zij gaan voort van kracht tot kracht, totdat zij verschijnen voor God in Sion.”

Toen heb ik vanmorgen gezegd: “Dit Bijbelgedeelte ken ik.” Jaren geleden preekte ik geregeld voor de microfoon van de NCRV. Een avondsluiting of een dagwijding, ik weet het niet meer. Het is al zo lang geleden. Ik was een jaar of veertig. Toen behandelde ik Psalm 84 en daarin staat: “Zij gaan voort van kracht tot kracht. Maar het lijkt wel alsof men in de kerk voortgaat van klacht tot klacht.” Toen kreeg de directie van de NCRV zoveel boze brieven, omdat ik dat had gezegd, dat ik niet meer mocht spreken.

Ik begreep het niet en ik begrijp het nog niet. Want als je als dominee op huisbezoek kwam, hadden de mensen eigenlijk maar één wens, één verlangen: om alle laden van hun kast open te trekken en te vertellen hoe moeilijk ze het hadden en wat een ellende en narigheid en pijn er was en verdriet. Hebben we nu werkelijk niets anders te vertellen dan dat het allemaal zo moeilijk is?

De mensen die hier staan, zijn net zulke gewone mensen als u die daar zit. Wij kennen onze teleurstellingen. Wij kennen onze strijd. Wij kennen onze pijn. Ik heb ook een gezin met kinderen. Kleine kinderen - kleine zorgen. Grote kinderen - héle grote zorgen. Ik weet waar ik het over heb. Maar dwars door dit alles heen hebben mijn vrouw en ik ervaren: wij gaan voort van kracht tot kracht, zelfs al gaan wij door een dal. En zo'n dal kan koud en diep zijn, maar wij hebben niets te vrezen, want U bent bij mij. Het enige dat ik wil vragen: "Heer, laat mij ervaren, dat U er waarachtig bent. Laat mij ervaren dat Uw hand op mij rust. Laat mij ervaren dat U Uw arm om mij heen slaat."

Psalm 23, wat een geweldige geloofsbelijdenis. De Heer zal mijn Herder zijn, ook in dit nieuwe jaar. Het zal mij aan niets ontbreken. Hij zal mijn beker vullen en Hij zal mij brengen naar groene weiden.

Laat ik er nog een tekst uitlichten, u wel bekend. "U bereidt voor mij een maaltijd - daar heb je het weer! - tegenover mijn vijanden, tegenover mijn tegenstanders." Als je in de Bijbel leest over de maaltijd, dan moet je nooit direct aan lekker eten denken. Wij kennen allemaal die tekst uit Openbaring 3 vers 20: "Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Als iemand Mijn stem hoort en de deur opent, kom Ik bij hem binnen en gaan wij samen maaltijd houden." Dat wij lekker gaan eten, kan er bij zijn, maar de bedoeling van maaltijd houden in de Bijbel is: dan gaan wij samen praten, dan hebben wij gemeenschap, fellowship. De Duitsers hebben daar zo'n prachtig woord voor: *Tischgemeinschaft, tafelgemeenschap*. Dat wil de Here God zo graag.

Niet dat eenrichtingsverkeer, dat wij alleen maar ons Bijbelje lezen en dan een stroom van gebeden naar Hem toesturen: "Wilt U... Wilt U... Wilt U..." Maar ook dat Hij tegen ons kan praten, dat wij fellowship met elkaar hebben. Onze God is een God van gemeenschap. De hele Bijbel staat er vol van.

Ik zal zomaar een paar teksten noemen. Als de tabernakel gebouwd moet worden in Exodus 25, dan staat er: "Zij zullen Mij een heiligdom maken, opdat Ik temidden van Mijn volk kan wonen." God wil niet een God zijn heel ver weg in de hemel - dat is Hij ook - maar Hij wil ook temidden van Zijn volk wonen. Blijkbaar is dat mogelijk. En als Paulus een briefje schrijft aan de kerk in Korinthe, dan zegt hij dat de Here God maar één verlangen heeft, dat wij gemeenschap zullen hebben met Hem. Wij zijn geroepen, zo staat het er letterlijk, tot gemeenschap met Zijn Zoon Jezus Christus.

Als wij hier een Bijbelkring zouden hebben en ik zou vragen: "Waartoe heeft God ons geroepen?" dan kreeg ik allerlei mooie antwoorden. De een zou zeggen: "God heeft ons geroepen om Hem te dienen." Een ander zou zeggen: "God heeft ons geroepen om getuigen van Hem te zijn." Weer een ander zou zeggen: "God heeft ons geroepen om lief te hebben."

En u hebt allemaal gelijk. Maar dat komt allemaal voort uit dat ene: "God heeft ons geroepen tot gemeenschap met Zijn Zoon Jezus Christus." Vanuit die gemeenschap komt dienen, getuige zijn, liefhebben. God wil zo graag de maaltijd met ons houden, gemeenschap met ons hebben.

Psalm 23, een lied van overwinning, een lied van sterkte, een lied van kracht, een lied van bewogenheid. En ik vind het zo geweldig om vanavond toevallig - ach, nee, er zijn geen toevalligheden - te zeggen, dat meneer Groenewegen in deze dienst zit, die morgen zijn vrouw gaat begraven. Omdat ik af en toe voor de Radiogemeente spreek, ken ik het verhaal van ernstige ziekte. Ziekenhuis in, ziekenhuis uit en elk moment de gedachte: dit kan nu de laatste dag zijn.

Dan vind ik het heerlijk om nu te kunnen zeggen: morgen zal geen gemakkelijk dag zijn, absoluut niet. Ik probeer daar geen enkele kleur aan te geven. Maar één ding is wel waar: Zelfs, bij deze heerlijke avond met dit woord, zelfs al ga ik dan ook door een heel diep dal, ik zal niet vrezen, want U bent bij mij. En God geve, dat juist in zulke momenten op een heel bijzondere, bovennatuurlijke manier de hand van de Here God ervaren zal worden, zodat je zult kunnen zeggen: "Dit had ik nooit verwacht. Dit had ik nooit durven geloven noch hopen."

Mag ik besluiten met een heel kort verhaaltje? Ik was dominee in IJmuiden. We hadden daar een prachtig gezin: man, vrouw en tien kinderen, een ouderwets gezin, dat elke zondag in de kerk kwam. Al die kinderen zijn of predikant of zendeling of evangelist geworden, *all over the world*. De vader werd op zekere dag ziek. Niet eens zo heel erg oud, ik denk achter in de vijftig. Ik werd gebeld door zijn vrouw: "Dominee, zou u langs kunnen komen?" Ik ben er heen gegaan en toen trof ik dit tafereel aan. Deze doodzieke man lag op bed en kon bijna niet meer praten. Zijn vrouw zat aan het hoofdeind en hield zijn hand vast. Al de kinderen zaten om dat bed. Onvoorstelbaar.

Als je als dominee binnenkomt, gaan alle deuren open, dus ik moest ook aan dat hoofdeind staan. Ik wist er eigenlijk niet goed raad mee, moet ik u zeggen. Dus ik vroeg aan de man: "Wat kan ik voor u doen?" Hij zei: "Ik heb één wens: zouden jullie samen - en hij keek zijn vrouw en kinderen en mij aan - zouden jullie samen willen zingen die prachtige Psalm 68?"

Geloofd zij God met diepst ontzag.

Hij overlaadt ons dag aan dag

met Zijne gunstbewijzen.

Hij kan en wil en zal in nood,

zelfs bij het naderen van de dood

volkomen uitkomst geven.

Dat is een van de ontroerendste momenten geweest in mijn werk. Ik moet u eerlijk vertellen, ik heb de eerste regels mee gezongen, de andere regels niet. Ik had een brok in mijn keel en ik moest mij vermannen om niet te huilen. Wat was dat een geweldig moment: "Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naderen van de dood, volkomen uitkomst geven." Ik kreeg later een telefoontje: hij was opgenomen in het ziekenhuis. Ik zei tegen zijn vrouw: "Ik ga er morgen direct naartoe." Toen belde ze al heel vroeg dat haar man was overleden.

Daar heb je dat dal, daar heb je die schaduw, daar heb je Psalm 23 met al die prachtige kleuren en ik blijf zeggen, ook tegen u allemaal en tegen mijzelf: *Ik bracht de golven tot bedaren en Ik redde velen uit gevaren. Je weet: dat kan Ik toch? Amen.*